

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**
 - *A trianoni trauma Kodály Zoltán Psalmus Hungaricusában*
 - *Tildy Zoltán államminiszteri tevékenysége 1956-ban*
 - *Egy rendkívüli női pályakép a Horthy-korszakból – Zsindelyné Tüdős Klára*
- **Cikkajánló**
- **Adatkezelési tájékoztató**

HÍREK

2026. augusztus 6-án, Nagykanizsán a Magyar Műveltség Kincsestára Szabadegyetem Magyar Műveltség-díjat adományozott **Prof. Dr. Szakály Sándor** részére az egyetemes magyar kultúra értékeinek megtartása és átörökítése érdekében kifejtett önzetlen emberi tetteiért.

„Én úgy vagyok, bogy már száz ezer éve nézem, amit meglátok birtelen.”
(József Attila)

MAGYAR MŰVELTSÉG KINCSESTÁRA SZABADEGYETEM

MAGYAR MŰVELTSÉG-DÍJ

Dr. Szakály Sándor
magyar történész
és kedves családja részére

Az egyetemes magyar kultúra értékeinek megtartása
és átörökítése érdekében kifejtett
önzetlen emberi tettekért!

Alapította: Rajnai Miklós — Bánffy Miklós-díjas bölcseész
Alapítás időpontja: 2010. december 5-én • Nagykanizsa

Olvasnivaló

A trianoni trauma Kodály Zoltán *Psalmus Hungaricus*ában

A magyar gondolkodás Trianon-traumája egy olyan történelmi veszteségélmény, amely nemcsak területi, demográfiai és gazdasági csonkításokról szól, hanem identitásról, igazságérzetről, a történelmi folytonosság megszakadásának érzetéről, valamint a magyar közösségi önkép sérüléséről is. Kortársi és átélői megfogalmazásai leginkább a „Hogyan kerülhetett sor az 1918–1921-ben történetekre?” problémaköre körül forog. Jelen írás egy művészi alkotást vesz ezen nézőpontból górcső alá. A *Psalmus Hungaricus* (Magyar zsoltár) Kodály Zoltán egyik legjelentősebb, a szerzőnek világhírnevet hozó, és máig méltán gyakran megszólaltatott oratórikus mesterműve, amely a magyar zenetörténet és a nemzeti identitás egyik kiemelkedő alkotása. Pest, Buda és Óbuda egyesítésének 50. évfordulójára (1923-ban) a székesfőváros törvényhatósági bizottsága rendelte meg a zeneszerzőtől. Kodály rekordgyorsasággal, mindössze két hónap alatt komponálta meg.

felekezeti határokat messze meghaladó, általános magyar világnézetű, népzenei elemekből táplálkozó zsoltáros-jeremiádos hangzásvilágú mű.

A kép forrása: Wikimedia Commons

[Kovács Kálmán Árpád teljes cikke itt olvasható](#)

Tildy Zoltán államminiszteri tevékenysége 1956-ban

Az 1945. november 15-től miniszterelnöki, majd 1946. február 1-től köztársasági elnöki tisztséget betöltő Tildy Zoltán egyike volt a második világháború utáni legnépszerűbb politikai erő, a Független Kisgazdapárt meghatározó politikusainak. A szovjet megszállás alá került országban azonban, a Magyar Kommunista Párt fokozatosan és egyre látványosabban számolta fel a demokráciát, iktatta ki politikai ellenfeleit, vette át totálisan a hatalmat. Miután 1947-ben megszabadultak Kovács Bélától, a Kisgazdapárt főtitkárától, Nagy Ferenc miniszterelnöktől, Varga Béla házelnöktől, 1948 júliusának végére Rákosi Mátyásék érkezettnek látták az időt arra, hogy a kisgazda köztársasági elnököt, Tildy Zoltánt is elmozdítsák. Ehhez vejének, Csornoky Viktor kairói magyar követnek ügyét használták fel, akit hazaárulással vádoltak. A lemondatotott államfőt és családját 1948 augusztusától nyolc éven át házi őrizetben tartották.

A képen Tildy Zoltán vádlott, a Nagy Imre és társai elleni perben (1958)

A kép forrása: Fortepan / Magyar Nemzeti Levéltár

[Albert Zoltán Máté teljes cikke itt olvasható](#)

Egy rendkívüli női pályakép a Horthy-korszakból – Zsindelyné Tüdös Klára

Zsindelyné Tüdös Klára (1895–1980), a két világháború közötti Magyarország figyelemreméltó nőalakja, egyszerre tett tanúságot sokoldalú tehetségről, közéleti elköteleződésről, nyughatatlan tenni akarásról és nem utolsósorban humánumról. Pályáját a mély vallásos hit, a hagyományok tisztelete és a modernista szemlélet, az újító szellem, a szociális érzékenység, a hátrányos helyzetű tehetségek, az elesettek és az üldözöttek felkarolása egyaránt végigkísérte. Tüdös Klára története ugyanakkor a női emancipáció, a női érvényesülés sajátos, és nem utolsósorban sikeres kísérlete is egyben, egy olyan korszakban, amikor a nők önállósodását, szakmai előre jutását megannyi, többnyire leküzdhetetlennek tűnő tényező akadályozta. Tüdös sikerrel simult bele a rendszer kínálta keretekbe, miközben feszegette, sőt túl is lépte annak határait. Saját kezébe vette a sorsát, az önállóságot választotta, amikor a szükség úgy hozta, képessé vált önmagát eltartani, miközben megkérdőjelezhetetlen szakmai sikereket ért el. A magánéletben is került a kompromisszumot: első, családja unszolására megkötött, boldogtalan házasságát 1928-ban felbontotta.

Cikkajánló

Elvárták az önkritikát a későbbi Nemzet Színészétől

"Bessenyei Ferenc az 1956-os forradalom és szabadságharc idején már október 23-án résztvevője volt az eseményeknek. Elegendő csak megemlíteni, hogy a Bem téri demonstráción ő szavalt a Szózatot. Később is komoly szerepet töltött be. A forradalom melletti kiállása komoly hatást gyakorolt kollégáira is." - **Dr. Rácz János**, intézetünk tudományos főmunkatársa cikke a Magyar Nemzet oldalán olvasható.

[Rácz János írása itt olvasható](#)

A dicsőség zenitje

Megjelent a Magyar Honvéd 2026. júliusi száma, melyben **Prof. Dr. Hermann Róbert** intézetvezető *A dicsőség zenitje* című cikke található.

[Hermann Róbert írása itt olvasható](#)

Attila, hun király emlékezete Pesten és Budán

„Attilának, az V. századi hun birodalom legismertebb uralkodójának napjainkban nincs jelentősebb köztéri emlékműve Budapesten. De számos Attila utca van a fővárosban, emellett készült róla a Vigadóban freskó, a két világháború között pedig emlékművet terveztek állítani neki. A Nemzeti Múzeumban ma záruló Attila-kiállításon több, Budapest történetéhez kapcsolódó emlék is szerepelt a hun fejedelemmel összefüggésben.” - **Dr. Dubniczky Zsolt**, intézetünk főkönyvtárosa írása a PestBuda.hu fővárosi internetes helytörténeti magazinban jelent meg.

Az új adatkezelési tájékoztatónk [itt olvasható:](#)

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)